

افشره

خراسان شمالی بیش از ۸۰۰ روستا دارد اما تعداد اندکی از آن ها بافت، هویت و اصالت خود را حفظ کرده اند و بقیه آن ها با گذشت زمان و رشد مدرنیسم اصالت و بافت سنتی خود را از دست داده اند. برخی کارشناسان مشکل را در اجرای طرح های هادی می دانند که در آن ها به بافت سنتی روستاها توجه نشده است اما برخی دیگر مشکل را در بی توجهی به روستاها می دانند، با این حال آن چه مشخص است روستاهای استان دیگر غای گذشته را ندارند و حضور در آن ها مثل گذشته لذت بخش نیست.

معماری بافت سنتی روستاها خود باخته مدرنیسم

زهره اسدی

استحکام سازی و مقاوم سازی با استفاده از طرح های هادی ضرورت بقای روستاهاست. برخورداری مردم از علوم روز معماری باید وجود داشته باشد اما باید به معماری سنتی هم توجه شود، ولی متأسفانه در این طرح ها به آنچه فکر نمی شود بافت سنتی روستاهاست، بنابراین می توانیم مقاوم سازی کنیم ولی با حفظ معماری سنتی.

بوی کاهگل و خاک باران خورده نوستالژی ترین حسی است که ما را به یاد روستاها می اندازد. بالا رفتن از پله های باریک و نم زده و رسیدن به پشت بامی که حیاط خانه دیگری بود، ایستادن در گوشه ای از بام و به آفتاب و مهتاب نگاه کردن همه تصاویری ثبت شده در ذهن مان است. هیچ چیزی لذت بخشی تر از بوی نان تازه پخته شده در تنور مادر بزرگ ها و هیچ آرامشی بهتر از قدم برداشتن در کوچه های روستا نبود، اما اینک این تصویر ورق خورده است و در گذر از تاریخ تصویر روستاها هم عوض شده است. دیگر نه از طاقچه های عریض و پنجره های بزرگ با شیشه های رنگی خبری هست و نه از باغچه های مشجر و صدای افتادن میوه ها در حوض آب خانه های روستایی.

مدرنیته به بدترین شکل ممکن به روستاها رسوخ کرده است و آهن و بتن جای ساروج و خشت های گلی و دیوارهای کاهگلی را گرفته است، در

سراسیمی مستحکم سازی مسکن های روستایی

فولاد جای تیرهای چوبی را گرفته که سبک معماری روستاهای استان را هم زیر سنگینی بتن دفن کرده است، در رشد شتاب زده مدرنیته، هویت روستاها و توجه به اقلیم هم از بین رفته است و امروز کمتر روستایی دیده می شود که بافت و هویت خود را حفظ کرده باشد با این که ماهیت روستاها و زندگی های ساده آن ها جذب کننده گردشگران است و آن ها از آن سوی مرزها برای دیدن هویت تاریخی و قدیمی مکان ها به کشور ما می آیند اما بی توجه به ظرفیت این روستاها که برخی از آن ها پیشینه تاریخی دارند اصالت را از آن ها گرفته ایم.

این روزها وقتی پا به روستاها می گذارید چقدر مجذوب آن مکان می شوید، چقدر در روستا غرق می شوید و چقدر حس ماندن در شما به وجود می آید؟ بدون شک دیگر برای ماندن در بین برخی خانه های نوساز روستایی کمتر تمایل وجود دارد، خانه هایی که بلوک های سیمانی حایل میان می شوند و چقدر حس ماندن در شما به وجود می آید؟ بدون شک دیگر برای ماندن در بین برخی خانه ها و کوچه ها شده است و فرقی بین خانه های شهری و روستایی وجود ندارد. خراسان شمالی بیش از ۸۰۰ روستا را در خود جا داده و یکی از استان هایی است که دارای بیشترین روستا و جمعیت روستایی است اما چند درصد از این روستاها دارای اصالت و هویت هستند و بافت سنتی آن ها در نوسازی ها دستخوش تغییر نشده است؟ واقعیت این است که این تعداد روستا با از دست رفتن هویت ملی مواجه هستند به نحوی

می گوید: در به سازی و بازسازی روستاها به جای استفاده از مصالح مناسب با اقلیم و بافت فرهنگی روستاها از مصالحی مانند سنگ، شیشه و کامپوزیت استفاده می شود و این چهره اصلی روستاها را دستخوش تغییر کرده است.

«جعفری» با بیان این که باید علاوه بر به سازی به حفظ بافت اصلی روستاها هم توجه شود، ادامه می دهد: با این که بسیاری از روستاهای استان دارای ظرفیت های سنتی، فرهنگی هستند و در حاشیه جاده آسیایی هم قرار دارند اما تنها به تعداد معدودی از روستاها که هدف گردشگری هستند توجه می شود.

وی با بیان این که بسیاری از اهالی روستاهای قدیمی و سنتی بجنورد از محل قبلی خود کوچ کرده اند، ادامه می دهد: مردم این روستاها به شهر ک هایی که ساخته شده نقل مکان کرده اند و دیگر از آن بافت قدیمی خبری نیست و مکان های قدیمی که دارای خانه های قدیمی و سنتی هستند به حال خود رها و فرسوده شده اند.

دهیار سابق یکی از روستاهای استان نیز می گوید: بیشتر روستاهای استان دارای تاریخ، فرهنگ و هنر غنی هستند و اگر بافت قدیمی و معماری سنتی آن ها حفظ شود، حرف های بسیاری برای گفتن خواهند داشت.

وی پیشرفت را لازمه توسعه روستایی بر می شمرد و ادامه می دهد: این پیشرفت نباید به پهای از دست رفتن هویت روستاهای استان باشد. وی با اشاره به نقش اقتصادی روستاهای دارای بافت تاریخی و سنتی، تصریح می کند: حفظ بافت تاریخی و سنتی روستاها زمینه توسعه گردشگری را فراهم می کند.

با همه این پابدها و هشدارها اما باید گفت بافت سنتی و با ارزش روستاهای استان از بین رفته است و بخشی از مشکلات در ارتباط با توسعه روستاهای استان است و به معنای دقیق تر در ارتباط با اجرای طرح های هادی است. برخی کارشناسان شهرسازی هم بر این باورند که اجرای طرح هادی متناسب با فرهنگ و بافت سنتی روستاها نبوده است و این به کار کردهای روستایی استان آسیب وارد کرده است و می توان گفت روستاهای استان به شهرها و شهرک های کوچک تبدیل شده اند و در درستی حتی نمی توان نام روستا بر آن هانهاد. مقاوم سازی و اجرای طرح هادی از نیازهای روستاهاست اما متأسفانه این ساخت و سازها بر اساس نقشه های از پیش آماده شده ای اجرا می شود که با سبک ایرانی و اسلامی متناسب نیست. بخشدار مرکزی شهرستان بجنورد با بیان این که اگر چه متولی اجرای طرح های هادی تلاش می کند که بافت های سنتی را حفظ کند اما این موضوع به دلایلی از جمله کمبود اعتبارات انجام نمی شود، می افزاید: بنابراین بافت سنتی روستاهایی که طرح هادی در آن ها اجرایی می شود در حال از بین رفتن است.

«نودهی» ادامه می دهد: در زلزله های گذشته

روستای روئین که ۲۰۰ فقره تسهیلات مسکن پرداخت شده است اگر بنیاد ورود نمی کرد مردم

از نماهای مدرن استفاده می کردند.

وی با بیان این که بنیاد سیاست تشویقی برای حفظ بافت سنتی روستاها دارد، ادامه می دهد: بدین منظور تسهیلات تشویقی پرداخت می شود

تا نماهای کاهگلی اجرایی شود.

وی اظهارمی کند: مشکل اصلی این است که نظر و اعتقاد بسیاری از مردم با نظر بنیاد یکسان نیست و آن ها مسیر خود را می روند. وی ادامه می دهد: در برنامه ششم توسعه قرار است ۳۰۰ روستای دارای بافت با ارزش شناسایی شوند و ۱۸ روستا در خراسان شمالی که ۷ مورد آن ها دارای موقعیت گردشگری و ۱۱ مورد آن ها دارای بافت با ارزش هستند قرار است طرح هادی به شکل خاص اجرایی شود تا بافت سنتی آن ها حفظ شود.

وی اعلام می کند: در حال حاضر در برخی از روستاها بولوار کجای می شود و ما کاملاً مخالف آن هستیم چرا که روستا با بافت سنتی خود هم توسعه و اشتغال زایی دارد و نباید چهره روستاها را به چهره شهری تبدیل کرد.

یادداشت

حفظ بافت با ارزش روستاها؛ از رویا تا واقعیت

گروه گزارش – خیلی طول نکشید که افسوس خورديم، افسوس برای آن چه که از دست

داديم؛ برای جنگل هایی که تکتک شده اند، برای دشت هایی که خشک شدند، چشمه هایی که خشک انديم، پرندۀ ها و ماهی ها و کتخسک هایی که این روزها کمتر می بینيم و برای همه آن چه در گذر زمان به دست انسان و به نام توسعه به نابودی کشیده شد و این روزها گویا نوبت به بافت های ارزشمند و قدیمی برخی روستاها رسیده است. این روزها از جاده که می گذريم سقف های چوبی و کاهگلی جای خود را به تیرآهن و سیمان داده اند. سقف ها برق می زنند و ایزوگام مثل فرشی از مدرنیته روی آن ها پهن شده است. توسعه روستاها و طرح های هادی ارمان خوبی برای روستاییان بود اما به شرط این که بافت با ارزش روستاها و بافت گران بهای تاریخی آن ها حفظ می شد یا حداقل شمایل روستا به شکل قبل خود می ماند اما روستایی را نمی توان مجبور کرد تا آن چه را که ما می خواهیم انجام دهد آن هم در هنگامی که با هزاران مشکل روبه رو است. به گفته متولیان امر در کشور ۳۰۰ روستا در فهرست روستاهای هدف گردشگری و بافت با ارزش قرار گرفته اند که طرح به سازی و احیای بافت با ارزش این روستاها در برنامه ششم، مطالعه و اجرایی می شود و البته سهم استان نسبت به جمعیت، بیش از میانگین کشوری است. این در حالی است که با وجود این که بیش از ۸۳۰ روستا در استان داریم اما فقط چهار روستا در سال گذشته، به عنوان روستای هدف گردشگری و پنج روستا به عنوان روستای دارای بافت با ارزش مصوب شد و ممکن است ۱۰ روستای پیشنهادی نیز در بر برنامه هایی که طی برنامه ششم توسعه هدف گذاری شده، گنجانده شود که این اتفاق هنوز نیفتاده است و تعداد روستاهایی که بافت با ارزش آن ها شناسایی شده است نسبت به کل روستاهای ما کم است و گویا متولیان به روستاهای پله ای شکل علاقه دارند که از بین این همه روستا روئین، اسفیدان و اسطرخ را انتخاب کرده که همه از لحاظ شکل ظاهری به هم شبیه اند. اگر چه گفته می شود در این روستاها طرح های به سازی و احیای بافت روستا مطابق با الگوی سنتی و محلی، تهیه و اجرا می شود اما این الگو به نظر باید هم سو با الگوهای ساختمان سازی انتخاب شود و حداقل مردمی هم که در مجاورت برخی از منازل برای ساخت اقدام می کنند از این الگوها تبعیت کنند اما این اتفاق نمی افتد و روستا به لحاف چهل تکه ای تبدیل می شود که هر گوشه آن به شکلی و رنگی در می آید. این در حالی است که در روستاها بافت های تاریخی هم داریم که بی توجهی به این ائینه خود سبب ضرر و زیان جبران ناپذیری به بافت تاریخی و فرهنگ یک کشور می شود.

جناب آقای دکتر شاهرخ شاهرخی

انتصاب شایسته جنابعالی به سمت شهردار محترم

شهر شیروان را تبریک عرض می نمائیم .

رجاء واثق داریم حضور شما در این مسئولیت به عنوان خادمی

صدیق و ولایتمدار با کوله بار گرانی از تجربه ، نوید بخش نشاط

و تحرک بیش از پیش آن مجموعه را در پی خواهد داشت .

دوام توفیقات و مزید عزت و سلامت جنابعالی را از جهاندار جان

آفرین مسئلت داریم .

دکتر ابراهیم معین – حاج علی افضلیان

حسن محمدیان صبور – قاسم لقمانی